

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا سلام الله علیها شهرستان قروه

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

اهدای جنین از منظر فقه و حقوق

استاد راهنما

سرکار خانم پوران منتشلو

استاد داور

جناب آقای صفی زاده

پژوهشگر

سمیرا فیض الهی

بهمن ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا سلام الله علیها شهرستان قروه

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

اهدای جنین از منظر فقه و حقوق

استاد راهنما

سرکار خانم پوران منتشلو

استاد داور

جناب آقای صفی زاده

پژوهشگر

سمیرا فیض الهی

بهمن ۱۳۹۲

تحمیدیه

ستایش خداوندی را سزااست که حمد و ستایش را به نعمت ها، و نعمت ها را به شکر گزاری پیوند داد! خدای را بر نعمت هایش آنگونه ستایش می کنیم که بر بلاهایش. و برای به راه آوردن نفس سرکش که در برابر اوامر الهی سستی می کند و در ارتکاب زشتی ها که نهی فرمود شتاب دارد از خدا یاری می خواهیم ، و از گناهانی که علم خدا به آنها احاطه دارد و کتابش آنها را برشمرده و ثبت کرده، طلب آمرزش می کنیم.

علم خداوندی که کمترین نارسایی نداشته و کتابی که چیزی را وانگذاشته است . به خدا ایمان داریم ایمان کسی که غیب ها را به چشم خود دیده و بر آنچه وعده داده اند آگاه است ، ایمانی که اخلاص آن شرک را زدوده ، و یقین آن شک را نابود کرده است . و گواهی می دهیم که خدایی نیست جز خدای یکتا، نه شریکی دارد و نه همتایی، و گواهی می دهیم که حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم بنده و فرستاده اوست که درود خدا بر او و خاندانش باد . این دو گواهی (شهادتین) گفتار را بالا می برد، و کردار و عمل را به پیشگاه خدا می رساند ، ترازویی که این دو گواهی را در آن نهند سبک نباشد ، و اگر بردارند با چیز دیگری سنگین نخواهد شد.

کز عهده ی شکرش به درآید

از دست و زبان که برآید

۵- قانونگذار در قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور مصوب ۱۳۸۲ انتقال جنین های حاصل از تلقیح خارج از رحم زوج های شرعی و قانونی را جایز دانسته است. البته چنین جوازی بدون قید و شرط نیست و بارها به جنبه شرعی قضیه اشاره نموده است و شرایطی چون قانونی و شرعی بودن رابطه زوجیت ، صلاحیت اخلاقی، عدم حجر ، عدم ابتلا به بیماری های صعب العلاج، عدم اعتیاد به مواد مخدر و سلامت روحی و جسمی زوجین را برای طرفین اهدا و دریافت جنین حسب مورد پیش بینی نموده است که به نظر می رسد که این تجویز به تبع نظرات فقهای معاصر بوده است.

۶- قانون نحوه اهدای جنین ایران علی رغم دارا بودن نکات مثبت و تاکید بر رعایت ضوابط شرعی از حیث عدم تعریف جنین ، عدم تشریح اهدای جنین مجانی یا عدم مجانی بودن اهدای جنین وظایف مراکز درمان ناباروری وضعیت حقوقی کودکان حاصل از اهدای جنین به ویژه آثار حقوقی تکالیف ارث و وصیت نسبت به کودکان مذکور حکمی بیان ننموده است و صرفاً در ماده ۳ قانون مذکور وظایف و تکالیف زوجین دریافت کننده جنین و طفل متولد شده را از لحاظ نگهداری و تربیت و نفقه و احترام نظیر وظایف و تکالیف اولاد و پدر و مادر دانسته است.

۷- مقنن نسبت به تعریف و تبیین ضوابط شرعی مندرج در قانون ۱ اهدای جنین به زوجین نابارور اقدام ننموده است زیرا مشخص نیست که منظور از ضوابط شرعی پرهیز از انجام محرمات در فرآیند انتقال جنین است یا اینکه روش های مجاز از نظر فقهای امامیه را در نظر دارد لذا می بایست در اصلاحات بعدی قانونی با اعلام موضع شفاف خویش تکلیف مراجع اجرائی و قضایی و اشخاص را مشخص نماید.

۸- با توجه به اینکه قانونگذار در تجویز اهدای جنین از نظر فقهای معاصر تبعیت نموده است و از آنجا که ملاک ممنوعیت زنا و حفظ فروج جلوگیری از هر گونه اختلاط انساب افراد ، فساد موارد و قتل انفاس قطع ارحام می باشد اما جواز آن با توجه به هدف نهایی و نیت اهدا کنندگان

و دریافت کنندگان آن و از باب ضرورت با رعایت کلیه جوانب قضیه و پرهیز از محرمات در مقدمات نقل و انتقال جنین قابل توجیه به نظر می رسد و از آنجا که مطابق اصل چهارم قانون اساسی کلیه قوانین باید مطابق با شرع مقدس اسلام باشد باید بر اساس آن آثار مندرج در قانون را برای آن در نظر گرفت.

منابع و مأخذ

- ۱- قرآن کریم
- ۲- نهج البلاغه
- ۳- امامی، اسدالله ، مطالعه تطبیقی نسب در حقوق ایران و فرانسه ، چاپ اول ، تهران ، موسسه حقوق تطبیقی ، ۱۳۴۹
- ۴- انطون، الیاس، فرهنگ نوین ، چاپ دهم، تهران، نشر کتاب فروشی اسلامی، ۱۳۷۷
- ۵- بنی هاشمی خمینی ، سید مجید، توضیح المسائل مراجع، جلد ۲ ، چاپ چهارم، قم ، انتشارات اسلامی، ۱۳۷۸
- ۶- الحرالعاملی ، محمد بن حسن ، وسایل الشیعه ، جلد ۱۴، چاپ چهارم تهران، انتشارات مکتبه الاسلامیه، ۱۴۰۳ ه ق
- ۷- حرم پناهی، سید حسن ،تلقیح مصنوعی ، مجله فقه اهل بیت، قم، سال سوم، ۱۳۷۶
- ۸- حسینی روحانی، محمدصادق، المسائل المستحدثه، جلد اول ، التلقیح الصناعی ، چاپ چهارم ، قم موسسه دارالکتاب ، ۱۴۱۴ ه.ق
- ۹- خامنه ای، سید علی، پزشکی در آیینه اجتهاد، چاپ اول، قم انتشارات انصاریان، ۱۳۷۵
- ۱۰- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه ، جلد ۳، چاپ سوم، تهران ، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۷۷
- ۱۱- رضازاده، مجتبی و حسینی ، احمد ، آشنایی با نازایی و روش های درمان آن ، تهران، نشر جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۰
- ۱۲- رضانیا معلم ، محمدرضا ، باروریهای پزشکی از دیدگاه فقه و حقوق ، چاپ اول ، قم نشر بوستان کتاب، ۱۳۸۴
- ۱۳- سردره ، اسماعیل، بررسی فقهی ، حقوقی اهدای گامت و جنین ، دانشگاه تهران، پردیس قم ، پایان نامه کارشناسی ارشد ، ۱۳۸۵

۱۴- عرفانیان احمد پور، محمود ، مبانی رویان شناسی پزشکی ، چاپ سوم ، تهران، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۸۳

۱۵- علوی قزوینی، سید علی، آثار تلقیح مصنوعی انسان، نامه مفید ، چاپ اول ، شماره ۳، تهران، نشر جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۵

۱۶- علوی قزوینی، سید علی، آثار حقوقی تلفیح مصنوعی، فصلنامه درالعلم مفید، شماره سوم، قم ، دفتر آموزش روحانیون و تدوین متون فقهی، ۱۳۷۴

۱۷- عمید، حسن، فرهنگ عمید ، جلد ۳، چاپ چهارم، تهران ، نشر سپهر ، ۱۳۶۳

۱۸- فیض الهی ، نجات ، اهدای جنین و دیگر روش های باروری کمکی در حقوق ایران ، چاپ اول، تهران ، نشر جنگل، ۱۳۸۹

۱۹- قبله ای ،خلیل، بررسی احکام فقهی و حقوقی کودکان نامشروع ، فصلنامه دیدگاههای حقوقی دانشکده علوم قضائی و خدمات اداری ، تهران، شماره ۱۳-۱۴ ، ۱۳۸۷

۲۰- کی و دیگران، ناباروری، نازایی و درمان، ترجمه محمد علی کریم زاده میبدی ، چاپ اول، یزد، نشر بیمارستان زنان و زایمان و نازایی مادر، ۱۳۸۳

۲۱- گلپایگانی، محمد رضا، مجمع المسائل، جلد ۲، چاپ سوم، قم، نشر موسسه دارالقرآن الکریم ، ۱۳۶۴

۲۲- مدنی تبریزی، سید یوسف، مسائل المستحدثه، جلد اول ، چاپ پنجم ، نشر اسماعیلیان، ۱۳۷۴

۲۳- مسلمی زاده، ط، رساله توضیح المسائل محشی امام خمینی (رحمة الله) شش مرجع، چاپ سوم، مشهد، انتشارات هاتف، ۱۳۸۶

۲۴- مصور، منصور، قانون اساسی، چاپ سوم، نشر گنج دانش، ۱۳۸۵

۲۵- مصور، منصور، قانون اساسی، چاپ سوم، نشر گنج دانش، ۱۳۸۵

۲۶- معین ،محمد، تلخیص ۶ جلدی، چاپ سوم، تهران ، نشر مهارت، ۱۳۸۱

۲۷- مکارم شیرازی ، ناصر ، توضیح المسائل ، جلد دوم ، چاپ دوم ، قم ، نشر امام علی بن

ابیطالب(ع) ، ۱۳۸۰

۲۸- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، جلد ۱۴، چاپ اول، تهران، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴

۲۹- مومن، محمد، کلمات سدیدة فی مسائل جدیدة، چاپ اول، قم، موسسه نشر اسلامی، ۱۴۱۵ هـ. ق

۳۰- موسوی همدانی، سید محمد باقر، ترجمه و تفسیر المیزان، جلد ۱۵، چاپ پنجم، قم، دفتر

انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴

۳۱- نایب زاده، عباس، بررسی حقوقی روشهای نوین باروری مصنوعی، جلد ۱، تهران، نشر مجد، ۱۳۸۱

۳۲- یزدی، محمد، مجله باروری های مصنوعی و حکم فقهی آن، فقه اهل بیت، قم، شماره ۵ و ۶،

۱۳۷۵